O decizie judiciară crucială de care încă nu ați auzit: Krehm, Emmett și COMER contra Băncii Centrale a Canadei

1. Speta

Intr-un proces intentat Bancii Centrale a Canadei, doi canadieni (Krehm si Emmett) si un ONG (Committee for Monetary and Economic Reform, COMER) au pus problema readucerii, de catre justitie, a Bancii Centrale a Canadei la unul din obiectivele sale primordiale, acela de a acorda Guvernului imprumuturi fara dobinda.

Banca Centrala a Canadei, spre deosebire de Federal Reserve din SUA, este detinuta de populatia Canadei. Din 1938, cind a fost nationalizata, pina in anul 1974, Banca Centrala a Canadei putea acorda imprumuturi *fara dobanda* Guvernului Canadei pentru ca acesta sa isi finanteze investitiile si lucrarile de interes public. In 1974, Guvernul canadian a decis sa abandoneze atributia suverana a Bancii Centrale a Canadei de a acorda guvernului imprumuturi fara dobanda pentru investitii si lucrari publice. De atunci incoace, Guvernul Canadian s-a orientat, aproape exclusiv, catre emisiunea de obligatiuni (care sunt, precum stim, cumparate in mod predilect de bancile private), dar si catre imprumuturi propriu-zise de la banci private. De altfel, din acea perioada pina in prezent, acesta este modul obisnuit, "normal", in care se finanteaza toate guvernele tarilor mai mult sau mai putin dezvoltate.

In anul 1974, cind Banca Centrala inca avea atributia de a imprumuta fara dobinda Guvernul, in Canada, o casa obisnuita putea fi cumparata cu mai putin de 20.000 de dolari. In 1974, la doar 3 ani de la abandonul acestei atributii primordiale a Bancii Centrale Canadiene in favoarea bancilor comerciale si a institutiilor private, datoria nationala a Canadei crescuse cu 30%, iar costul unei case obisnuite crescuse cu acelasi procent – 30%. Cel putin asa rezulta din statisticile publicate pe internet. In mod evident, la momentul actual, acea casa de 20.000 de dolari din 1974 s-a „dus" cu mult dincolo de 200.000 de dolari.

In fiecare an, din 1974 incoace, Canada plateste aproximativ 18 miliarde de dolari doar cu titlu de dobanda la datoria publica rezultata din emiterea de obligatiuni pe care le cumpara in mod predilect bancile private (la acestea adaugindu-se, desigur, dobinzile la imprumuturile propriu-zise, luate tot de la banci private). Si, atentie, aici vorbim de Canada, o tara, de regula, „cumpatata" in ale imprumuturilor si cheltuirii banilor publici, si nu de tari cum sunt cele din grupul PIIGS si nici de Franta sau de Rusia, tari nu prea cumpatate in ale imprumuturilor si cheltuielilor publice. Si, desigur, nu vorbim nici de Romania, cea ultra-imprumutata la FMI, CE, detinatori de obligatiuni si banci comerciale.

Reclamantii au sustinut ca, din 1974, cind s-a renuntat la acel atribut suveran al acordarii de imprumuturi fara dobinda in favoarea Guvernului, a existat o alunecare treptata dar sigura catre actualul *status quo*, in care Banca Centrala a Canadei si intreaga politica monetara si financiara a Canadei sunt *subordonate* bancilor comerciale si intereselor lor financiare, interese contrare statutului orginar al Bancii Centrale a Canadei. Reclamantii afirma ca Banca Centrala a Canadei este involuntar/intentionat angajata intr-o conspiratie, impreuna cu Banca pentru Reglementari Internationale (BRI), Forumul pentru Stabilitate Financiara (FSF), Fondul Monetar International (FMI), menita a face nerelevante statutul initial Bancii Centrale a Canadei si suveranitatea canadiana asupra politicii sale financiare, monetare si socio-economice, in interesul sistemelor bancare si financiare private.

Guvernul Canadei, ca, de altfel, mai toate guvernele lumii "civilizate", se imprumuta de la bancile comerciale si de la cumparatorii de obligatiuni, renuntind la privilegiul de a se imprumuta de la propria banca centrala, fara dobinda.

Spre surprinderea multora, inclusiv a reclamantilor, acestia au castigat procesul. In ianuarie 2015, un tribunal federal din Toronto, Canada, a pronuntat o decizie *definitiva* in care s-a admis actiunea.

Desi, cel mai probabil, va urma un recurs la Curtea Suprema a Canadei, in acest moment, in urmarea acestui verdict *definitiv*, Guvernul Canadei ar trebui, pur si simplu, sa inceteze sa emita obligatiuni si sa inceteze sa se imprumute in orice alt fel de la banci private, pentru investitiile de interes public urmind a se imprumuta, fara dobinda, de la Banca Centrala a Canadei.

2. Consecintele sistemice

Decizia poate avea un efect de domino asupra bancilor centrale din intreaga lume. Fiind vorba de o actiune ce vizeaza o banca centrala si revenirea la origini, la scopurile pentru care astfel de institutii au fost create si exista, mi se pare evident ca speta priveste orice banca centrala, inclusiv pe cea din Romania.

Speta priveste, in primul rind, Banca Centrala Europeana, care, recent, in ideea de a stimula economia europeana prin inflatie (ce oroare!), a decis sa declanseze un program de printare de bani in valoare de 1,2 trilioane de euro (incercati sa numarati in

Gheorghe Piperea

gind cite zerouri sunt aici), cu care sa se cumpere obligatiuni de stat si obligatiuni emise de bancile private din Europa, astfel incit statele si bancile sa se poata imprumuta mai ieftin si mai mult. In mod evident, acest program de *quantitative easing* al BCE nu va duce la stimularea economiei, ci la stimularea statelor la exces de indatorare, state care ne vor pune pe noi gaj pentru a se indatora si mai mult, ceea ce va duce, din nou, la cresterea preturilor, fara echivalent in crearea de valoare fizica, reala. Adica, exact ceea ce Tribunalul Federal din Toronto, Canada, a interzis Bancii Centrale a Canadei si-a permis BCE, si asta cu surle si trimbite.

3. Consecinte locale

Banca Nationala a Romaniei si decidentii nostri politici ar trebui sa ia aminte si ei.

Sa observam ca, deocamdata, din Statutul BNR (Legea nr. 312/2004, art. 7) rezulta ca Banca *noastra* centrala poate da credite institutiilor de credit din Romania. Din acest punct de vedere, BNR este, la propriu, o *banca a bancilor*, una de ultim resort, la care se apeleaza in situatii acute sau cronice de foame de lichiditati sau de dificultati financiare ale bancilor comerciale. Un credit de tip lombard sau repo la care au acces doar bancile private are o dobinda de 1,2 % in prezent. BNR poate finanta bancile private cu o asemenea dobinda, intr-un cuantum ridicol fata de dobinzile practicate de ele in relatiile cu proprii debitori (unele depasind 10% chiar si in prezent).

In acelasi timp, Bancii Nationale a Romaniei *ii este interzis sa dea credit Statului roman*. Acesta se poate imprumuta *doar* de la bancile si entitatile private, indiferent ca este in situatie de dificultate financiara sau nu. Statul se imprumuta direct de la banci sau prin emiterea de obligatiuni cu 5-7 % dobanda. Aceasta dobinda se practica doar in anii de "liniste" financiara, caci in anii de tulburare, cind ratingul de tara este redus si nivelul CDS-urilor crescut, dobinzile sar cu mult dincolo de acest prag. Incercati sa calculati o rata a profitului bancilor intr-o astfel de afacere, in care finantarea Statului costa 5-7%, in timp ce refinantarea bancilor creditoare costa 1,2%. Este, pur si simplu, ametitoare. Culmea ironiei este ca, pentru imprumuturile date de BNR bancilor comerciale, se cer ca garantii obligatiunile de stat detinute de banci si creantele bancilor contra statului. Iar, in acest gen de afacere, BNR nu se supune instructiunilor niciunei alte autoritati ale Romaniei (art. 2 din Legea nr. 312/2004).

Spre desosebire de canadieni, noi nu stim cita dobinda plateste Romania anual bancilor comerciale si detinatorilor de obligatiuni. Aceste cifre, daca exista, nu sunt comentate public.

Pe aceste baze "solide", in Romania, intre anul de debut al "boom-ului" imobiliar (2005) si cel al crashului economic (2009), preturile caselor se triplasera. Cei care s-au imprumutat in acei ani platesc acest pret triplat, plus dobinzile, comisioanele si ratele enorme de schimb valutar, pina la adinci batrineti (daca le mai apuca), ceea ce duce, in final, la inca o dublare a acelui pret triplat. Este atit de greu sa iti dai seama de potentialul exploziv de credite neperfomante generat de aceasta inmultire cu 6 a pretului initial al casei? Numai pentru cei care sufera de orbire fariseica, desigur.

In plus, realitatea ultimilor doi ani ne arata ca, in caz de imposibilitate de executare, bancile nu se mai obosesc cu proceduri de executare silita, ele isi vind creantele neperformante la preturi de 2-10%, facind din consumatorii supraindatorati *tinte* ale colectorilor de creante. In plus, aceasta practica iresponsabila a vinzarii pe nimic a acestor creante duce la prabusirea preturilor la case cu 70-80% fata de 2009.

Stabile preturi, nu? Oare si-o fi respectind BNR principalul obiectiv fixat de Statutul sau (art. 1 din Legea nr. 314/2004), *recte*, stabilitatea preturilor?

Intre timp, legislatia si comportamentul autoritatilor sunt principalii avocati ai bancilor in lupta pentru antrenarea raspunderii lor pentru cauzarea crizei economice din 2008-2009.

Ideal ar fi ca BNR sa fie *din nou* obligata/indrituita sa dea Guvernului imprumuturi fara dobinda pentru investitiile si lucrarile publice ale acestuia. In acest fel, Banca Nationala a Romaniei ar redeveni un arbitru impartial al pietei financiar-bancare, nemafiind nevoita sa apere bancile din postura de Banca Nationala a bancilor din Romania. Guvernul ar trebui, prin Constitutie, sa fie oprit de la a se imprumuta prin emiterea de obligatiuni sau prin credite contractate direct la bancile private. In acest fel, ar redeveni un reprezentant al populatiei, nemaifiind obligat sa emita legi si alte acte normative favorabile bancilor creditoare.

4. Ocultarea

Din pacate, asa cum rezulta din relatarile de pe internet si din alte surse alternative de informatie, Guvernul Canadei a ordonat, pur si simplu, ca mass-media canadiană sa nu comenteze (sa nu "acopere") acest caz. Decizia Tribunalului din Toronto ataca in chiar inima sistemului monetar mondial, asa cum sustin aceste surse alternative de informatie. Joe Martino, cel care relateaza stirea pe un astfel de canal alternativ de informatie, crede ca „exista lideri in aceasta lume dincolo de guverne, care manipuleaza in mod sistematic diverse sisteme si structuri in intreaga lume, pentru a controla populatia".

De ce nu stiti nici dumneavoastra nimic despre aceasta decizie capitala a Tribunalului din Toronto?

Mass-media internationala si cea locala au ignorat sau au ingropat stirea. Din motive economice, politice, de securitate (in intelesul de securitate a controlului detinut de banci asupra statului si populatiei datornice) sau din frica fata de reactia publicului generata de intelegerea faptului ca a fost subjugat in mod sistematic decade intregi, *mass-media* principala, *main-stream*, nu v-a spus inca nimic in legatura cu speta.

Daca Guvernul canadian a reusit sa impuna tacerea principalelor canale mas-media, el nu a reusit, totusi, sa opreasca stirea de la a se insinua in public prin surse alternative de informatie (cum sunt retelele de socializare sau blogosfera).

Prof. Gheorghe PIPEREA
Partener PIPEREA & ASOCIAȚII

Piperea Asociații
ATTORNEYS AND COUNSELLORS

Material preluat de la Casa de Avocatură Piperea & Asociații.